

לעילוי נשמת מרת אימי המזוככת ביסורים
הכ"מ ארלט חנה ע"ה בת פרוחה תחי'
שנלב"ע י"ב כסלו התשע"ט
ת.נ.צ.ב.ה

גליון 38
ה'תשע"ט

פרשת
שופטים

גליון שז"ת

והיה
תהיה

סימן קמוג - קמו

שאלות שנשאלנו והשבנו בס"ד
ממה שחננו ה' בחמלתו יתברך
אודן נזרית

החזנה בעיד האבות באר שבע טובב"א

תוכן הענינים

ג סימן קמג.....

המקלים להשתתף בימי בין הזמנים בהופעות של זמרים שירים שירי קודש עם כלי שיר יש להם על מה שיסמוכו, ודוקא כשאין חשש של תערובות בין גברים ונשים, ונעשה מתוך אוירה של קדושה, ונכון שהמארגנים ישלבו בין השירים דברי תורה, וטוב יותר אם יעשו גם סיום מסכת לזכות הרבים.

י סימן קמז.....

אשה שאפתה לחם ולא ניפתה את הקמח, הלחם מותר באכילה, והמחמיר במקום שיש לו לחם אחר תבוא עליו הברכה.

יג סימן קמח.....

ראש כולל להניח בקופסא בארון בגדים בביתו כספי תרומות הכולל ונגנבו ממנו, אינו חייב בהחזר התרומות שנגנבו ממנו לכולל. ומהיות טוב שיאמר שכל צדקה שיתן מכאן ואילך עד גובה הסכום שנגנב ממנו יהיה כפרעון חוב לכספי הצדקה אם חייב להשיבם לצאת ידי שמיים, אמנם כספים שהיה חייב בתורת הלואה ונגנבו ממנו חייב להחזיר למלוה.

יד סימן קמו.....

הרואה ילד כלוא ברכב חייב לפתוח את הרכב מיידית, דיתכן שהוא שוהה כבר זמן רב, ונמצא בסכנת חיים, ואם צריך לפרוץ הדלת ע"י שבירת החלון מחוייב לעשות זאת מיידית, וכמו שהזהירה התורה "לא תעמוד על דם רעך", וחייב תשלומין וכל הוצאות ההצלה הם על הניצול בלבד, הילד ובעל הרכב, ואין שום טענת תשלומין על המציל, ואם טוען בעל הרכב נגד המציל חיוב תשלומין, כי הזיקו הרבה וכיו"ב יוכל לתובעו בב"ד, אבל אין לחייבו מתחילה כלל, דאם כן אין לך אדם מציל חברו.

כ מפתחות.....

גיליון שו"ת

ויגדלך תורה

מפי

הרב אודן נזרית שליט"א

ניתן להקדיש פרשיות
לברכה והצלחה
ולעילוי נשמת זכיו"ב
פרטים בטל:
0506491414
0509013000

גדפיקה ועימוד:
א.ש. אשדוד
052-7627127

למעוניינים ניתן לקבל גיליון זה וכן את הגליונות:

שיחות חיזוק; אשיחה בחוקיך; אשיחה בחוקיך בהלכה; מהמחבר במייל: toraoren@gmail.com
כמו כן ניתן להשיג ספרי המחבר סדרות הספרים: שיחות חיזוק (ה' כרכים); אשיחה בחוקיך (ה' כרכים);
קול חתן; קול שמחה; ומארז דיסקים 'שיעורי יגדיל תורה' בטל: 0506491414, 0509013000

סימן קמג

(שו"ע אורח חיים סי' תקס"א ס"ג)

שאלה:

נשאלתי האם מותר להשתתף בימי בין הזמנים בהופעות של זמרים ששרים שירי קודש עם כלי שיר.

תשובה:

המקלים להשתתף בימי בין הזמנים בהופעות של זמרים ששרים שירי קודש עם כלי שיר יש להם על מה שיסמוכו, ודוקא כשאין חשש של תערובות בין גברים ונשים, ונעשה מתוך אורח של קדושה, ונכון שהמארגנים ישלבו בין השירים דברי תורה, וטוב יותר אם יעשו גם סיום מסכת לזכות הרבים.

א. הנה נשאל מרן זיע"א בשו"ת יחזה דעת (חלק א סימן מה) וז"ל: האם יש היתר על פי ההלכה למה שנוהגים כיום לשמוע דרך הרדיו שירים המלווים בכלי נגינה, או יש בזה איסור מדברי סופרים משום זכר לחורבן בית המקדש, והשיב: במסכת סוטה (דף מ"ח ע"א) שנינו במשנה, משבטלה סנהדרין בטל השיר בבית המשתאות, שנאמר (ישעיה כ"ד ט) בשיר לא ישתו יין. ובירושלמי שם, אמר רב חסדא, בראשונה היתה אימת סנהדרין עליהם ולא היו אומרים דברי נבלה בשיר, אבל עכשיו שאין אימת סנהדרין עליהם, הם אומרים דברי נבלה בשיר. ובגמרא שלנו שם הביאו סמך לזה מהכתוב באיכה, זקנים משער שבתו בחורים מנגינתם. ובמסכת גיטין (ז ע"א), שלחו לו למר עוקבא בר חמא, זמר מנין לנו שאסור, שלח להם, שנאמר (הושע ט) אל תשמח ישראל אל גיל כעמים. ושואלת הגמ', ולמה לא שלח להם מהפסוק בשיר לא ישתו יין, ומשיבה הגמ', שמפסוק זה לא הייתי אוסר אלא בשיר של כלי נגינה, (פירוש, שהוא דבר הלמד מענינו, שכתוב לפני כן בפסוק ח': שבת משוש תופים, חדל שאון

עליזים, שבת משוש כנור). אבל שירה בפה בלבד הייתי סובר שמותר, קא משמע לן שיש לאסור גם שירה בפה ע"כ. ובירושלמי (פרק ג' דמגילה הלכה ב'): מר עוקבא שלח לראש הגולה שהיה ישן ומתעורר מתוך זמרה, ישראל אל תשמח אל גיל כעמים. (ושינה מלשון הפסוק כדי שלא יצטרך לשרטט, ראה בתוספות (גיטין ו' ע"ב) ד"ה א"ר יצחק). והנה רש"י פירוש מה שאמרו: זמרא מנא לן דאסור, היינו לשורר בבית המשתאות. וכתבו על זה התוספות, וכן משמע מקושית הגמרא, ולישלח להו מדכתיב בשיר לא ישתו יין. וכן שנינו בסוטה (מ"ח ע"א) משבטלה סנהדרין בטל השיר בבית המשתאות, שנאמר בשיר לא ישתו יין. וראוי להחמיר גם באופן הנזכר בירושלמי שהיה ראש הגולה ישן ומתעורר לקול זמר שמתענג ביותר ע"כ. ומבואר מדברי רש"י ותוספות שלא אסרו חז"ל שירה בפה אלא דוקא כששומע השיר במשתה. וכן כתב הסמ"ג (בהלכות תשעה באב דף קכ"ג ע"ב). וכן הוא בתוספות הרא"ש, ובחידושי הר"ן, גיטין שם (ו). ולשון הגהת מרדכי בריש גיטין: זמרא מנא לן דאסור, מצאתי בתוספות דהיינו במשתה בלא אכילה הוא דאסור, שזה דרך העכו"ם, אבל במשתה של אכילה מותר. ונראה דהיינו טעמא לפי שבמשתה בלא אכילה יש שכרות והוללות, ובאים גם כן לידי קלות ראש ופריצות, אבל יין שבתוך המזון, אינו משכר. (ירושלמי פסחים פרק י' הלכה ו'). וכן מתבאר ממה שכתב המאירי גיטין (עמוד כ) בזו הלשון: כל מיני זמר העשויים לשמחת הוללות ושלא לכוין בהם לשבח הבורא יתברך, או לצד מצוה, אלא דרך קלות ראש ותענוג במיני מאכל ומשתה אסור לשומעו ולהשתעשע בו, בין שנעשה הזמר בכלי שיר, בין בשירה בעל פה. וכל שכן במקום שנשים מצויות שם והדבר בא לידי הרגל עבירה. ומכל מקום כל שיש בו שבח ותהלה להשי"ת, כגון פיוטים ומזמורים, מותר אפילו בבית

חתנים ומשתאות, שכל שאין בו פריצות מותר, ואין לו לדיין באלו אלא מה שעניו רואות לפי מקומם ושעתם. ואף המקראות מלמדים שלא נאסר אלא כשעושים דרך פריצות, והוא שאמר אל תשמח ישראל אל גיל כעמים, כלומר כמנהג העמים, וכן בשיר לא ישתו יין, שכל אלו דרך פריצות וקלות ראש הם, וכן נראה בהדיא בסוטה (מח ע"א) ע"כ. אתה הראת לדעת שעיקר טעם האיסור משום שיש בזה פריצות והוללות, וכשאינן מקום לחשש זה, מותר (ולכאורה קשה, דהא בירושלמי הנ"ל מבואר שאין אימת סנהדרין עליהם גזרו על כך, מפני שהיו באים לידי ניבול פה, והמאירי עצמו הביא בסוטה דברי הירושלמי ויש ליישב).

ב. והרמב"ם (בפרק ה' מהלכות תעניות הלכה י"ד) כתב: משחרב בית המקדש גזרו חז"ל שלא לנגן בכלי שיר ובכל מיני זמר, וכל משמיעי קול של שיר אסור לשמוח בהם, ואסור לשומעם מפני החורבן. ואפילו שירה בפה על היין אסורה, שנאמר בשיר לא ישתו יין. וכבר נהגו כל ישראל לומר דברי תשבחות והודאות להשי"ת על היין ע"כ. ומדיוק דבריו נראה ששירה בפה לא נאסרה אלא על היין, אבל בכלי נגינה אסור אפילו בלא משתה יין, וזה שלא כמו שמבואר מהתוספות ושאר פוסקים הנ"ל, שגם בכלי נגינה לא נאסר אלא במשתה, וכפשט הגמרא, שמהפסוק בשיר לא ישתו יין, לא הייתי אוסר אלא בכלי נגינה, ובא הפסוק אל תשמח ישראל אל גיל כעמים לאסור גם שירה בפה, ולעולם כולם על משתה היין (וכ"כ בדברי חמודות (רפ"ה דברכות), שדעת רש"י ותוספות שלא נאסר לזמר בכלי שיר אלא בבית המשתה. (ולפי זה ניחא מה שלא העמידו התוספות ההיא דירושלמי דריש גלותא מתער ודמיך בזמרא, דהיינו בכלי שיר, אלמא דס"ל דאף בכהאי גוונא אין לאסור אלא בבית המשתה או ברגיל, ולא באקראי)). אבל הרמב"ם רוח אחרת עמו ואוסר בכלי נגינה אפילו בלא משתה יין, ורק בשירה בפה הצריך

תנאי לאסור כשהוא על היין. אלא שהרמב"ם בתשובה (הוצאת פריימן, סימן ש"ע), פסק בסכינא חריפא לאסור בין בכלי נגינה ובין בשירה בפה אפילו שלא על היין, וכבר העיר בזה הטור או"ח (סי' תק"ס), שאחר שהביא שיטת רש"י ותוספות שלא אסרו אלא במשתה היין, כתב: ומלשון הרמב"ם בחיבורו משמע שבכלי אסור לשמוע בכל ענין, ובפה דוקא על היין אסור, אבל הוא ביאר בתשובת שאלה שאפילו בפה אסור אף בלא משתה עכ"ל. ומרן השלחן ערוך (או"ח סימן תק"ס סעיף ג') העתיק לשון הרמב"ם בחיבורו, משום דסבירא ליה שהחיבור עיקר כנגד תשובותיו, וכמו שכתב כיוצא בזה מרן הבית יוסף חו"מ (סימן ק"י ס"ק י"א), בשם הר"י בן הרא"ש, שאם הרא"ש סותר עצמו מפסקיו לתשובותיו, הפסקים עיקר (ועיין עוד בטור חו"מ סוף סימן ע"ב). ולפי הטעם שכתב הגאון מהר"ח פלאגי בספר כף החיים (דף כ"א ע"ב, אות נ"ז) על זה, הוא הדין לגבי חיבור הרמב"ם שסותר למה שכתב בתשובה, החיבור עיקר. (ועיין במה שכתב הרב המגיה בשו"ת דברי דוד להרדב"ז (סימן כ"ה), ובשדי חמד כללי הפוסקים (סימן ה' אות י"ד, וסימן י' אות ב') ואין כאן מקום להאריך). ואמנם ראיתי להב"ח שכתב לפרש דברי הטור, שלא נתכוון לומר שהרמב"ם סותר את עצמו בזה מחיבורו לתשובתו, אלא שהתשובה היא ביאור למה שכתב בחיבורו, ומה שכתוב במקרא בשיר לא ישתו יין, לאו דוקא, אלא דאורחא דמילתא לשורר על היין, וכן מה שכתוב במשנה סוטה (מ"ח ע"א) בטל השיר מבית המשתאות, לאו דוקא, אלא אפילו בלא משתה אסור, דעיקר קפידא הוא משום השיר ע"כ. אולם הגאון מהראנ"ח בדרשותיו אמרי שפר (סוף פרשת במדבר) פירש דברי הרמב"ם בחיבורו שאין לאסור שירה בפה אלא על היין, ובכלי שיר אסור אפילו שלא על היין, והאריך להסביר הסוגיא דגיטין (ו ע"א) לשיטת הרמב"ם ע"ש. וכן פירש הגאון רבי חיים אבולעפיא בספר ישרש יעקב (דף צ"ה ע"ב). ועיין עוד בספרו עץ החיים (דף קל"ב ע"ב). ועיין

וכו', אמרו לו, נאכל בשר שממנו היו מקריבים על גבי המזבח ועכשיו בטל? נשתה יין שהיו מנסכים ממנו על גבי המזבח ועכשיו בטל? אמר להם, אם כן מים לא נשתה שכבר בטל ניסוך המים? שתקו. אמר להם, בני, שלא להתאבל כל עיקר אי אפשר, שכבר נגזרה גזרה, ולהתאבל יותר מדאי אי אפשר שאין גוזרים גזרה על הצבור א"כ רוב צבור יכולים לעמוד בה וכו'. ולפ"ז אף שאי אפשר לגזור שלא לשתות יין כלל, שהיא גזרה שאין צבור יכול לעמוד בה, אבל שיר עם שתיית יין, כמו שהיה בבית המקדש בזמן שהיו צריכים לעורר השמחה בשעת הנסכים והשיר מעכב הנסכים, זהו דבר שהצבור יכולים לעמוד בו. ולמ"ד שעיקר שירה בפה, (וכן פסק הרמב"ם בפרק ג' מהל' כלי המקדש הלכה ג'), אף לשורר בפה בעת שתיית יין אסור עכת"ד. ולפ"ז עיקר טעם האיסור של השירה בפה משום היין, שהיה בא בנסכים. והרי זה כמבואר, ובעיון יעקב (גיטין ד' ע"א) הלך בשיטת המהר"ל מפראג הנ"ל (מבלי להזכירו), ואינו מחוור והעיקר כמש"כ ועיין עוד בענף יוסף (סוטה מ"ח ע"א) ודו"ק.

ומה שכתב הגאון רבי ישראל מאיר מזרחי בשו"ת פרי הארץ ח"א (דף צ"ב ע"ד), שלדעת הרמב"ם אף בכלי שיר אין לאסור אלא על היין, ומה שכתב הרמב"ם בסוף דבריו על היין, קאי גם על תחלת דבריו דמיירי בכלי שיר, וזהו כשיטת רש"י ותוספות, (וכיוצא בזה צידד הכנסת הגדולה שם בד"ה ולכן), נראה דוחק לפרש כן בדברי הרמב"ם, ויותר נכון לפרש כדברי האחרונים הנ"ל, שהרמב"ם חולק על רש"י ותוספות שמתירים בין בכלי שיר ובין שירה בפה שלא על היין, והוא ז"ל בחלקות ישית למו, דבכלי שיר אסור בכל אופן, ובפה דוקא על היין. וכן היא דעת מרן השלחן ערוך, וכנ"ל. וכן כתב בספר מאמר מרדכי (סי' תקס"ט סק"ב) ועיין עוד בישועות יעקב (שם סק"ג). והנה הב"ח (סי' תקס"ט) כתב, ולענין הלכה נראה לי שהעיקר כמ"ש בתשובת הרמב"ם שכל שירה אפילו בפה אסורה, ואפילו שלא

בכנסת הגדולה (סימן תק"ס) בהגהות הטור, שהאריך גם כן ליישב שיטת הרמב"ם, וראה עוד בספר פרי האדמה ח"א (דף מ"ד ע"א), ובח"ג (דף כ"ב ע"א), והנה המעשה רוקח (בפ"ה מהל' תעניות הי"ד) כתב בדעת הרמב"ם, דס"ל שאף בפה אסור אפילו שלא על היין, ומ"ש ואפילו שירה בפה על היין, ר"ל דהוה ס"ד שעל היין יש להתיר יותר משום שכן דרך לשורר ולברך לחברים וכו' ע"ש. ודבריו תמוהים, שמדברי כל הראשונים הנ"ל מוכח שעל היין יש לאסור יותר, ואיך נעשה את הרמב"ם כחולק עליהם בסברא מן הקצה אל הקצה, והרמב"ם עצמו בתשובה כתב, שאם שומע קול דברים של טפשות ונבלות הפה, אפילו בלא ניגון אסור. ואם יחובר אליו זמר, יש כאן ג' איסורים, איסור שמיעת דברי טפשות ונבלות הפה, ואיסור שמיעת הניגון ר"ל זמרא דפומא, ואיסור שמיעת כלי שיר, ואם הוא במקום ששותים יין יש איסור רביעי, וכמ"ש הכתוב, והיה כנור ונבל תוף וחליל ויין משתייהם ע"כ. מוכח שהיין הוא להחמיר ולא להקל. וכן העיר לנכון בכל זה בספר פרי האדמה ח"ג (דף כ"ב סע"ב). ואמנם מצאתי להמהר"ל מפראג בספר נצח ישראל (פרק כ"ג דף קי"ח רע"ב) שכתב: שאפילו על היין אסור גם בשיר בפה, וראיה לזה מ"ש בסוטה (מ"ח ע"א) זמרא דגרדאי אסור וכו'. והא דתנן בטל השיר מבית המשתאות, לרבותא קאמר שאפילו בשעת שתיית יין שדרך האדם לזמר, אפ"ה אסור ע"כ. וזה כדברי המעשה רוקח הנ"ל. אולם גם עליו תעבור כוס התימה, שזהו נגד כל הראשונים הנ"ל, שדייקו דדוקא על היין אסור. וההיא דגרדאי, לק"מ, דמיירי בשיר של פריצות ונבלות הפה וכמ"ש רב האי גאון בתשובה, (והובאה להלן בהערה). ויש לחזק עוד הדברים הנ"ל על פי מ"ש הישועות יעקב (סי' תקס"ט סק"ג), להסביר טעם האיסור בזמרא דפומא על היין, ע"פ מ"ש (ב"ב ס ע"ב) כשחרב בית המקדש רבו פרושים בישראל שלא לאכול בשר ושלא לשתות יין, נטפל להם ר' יהושע

אסור, שהרי לכל הפוסקים לא נאסר זמרא דפומא אלא על היין ותירץ כאמור) ע"ש. וע' בשו"ת אגרות משה (חאו"ח סי' קס"ו) שדחה ראית הב"ח דההיא דגרדאי מיירי ברגילים בכך וכו'. וזכה לכוין לדברי המהרש"ל בים של שלמה. ובחנם השיג עליו בספר מענה לאגרות (סי' מ"ז) ע"ש. ומ"מ לפ"ד רב האי גאון טעם אחר יש בדבר וכו'. [נו"ל הארחות חיים (הל' ט' באב סי' י"ד): העוסק במלאכתו ומשורר להקל עליו במלאכתו מותר, אבל מי שאינו עוסק במלאכה, או שעוסק במלאכה קלה, אסור בשיר של עגבים אפילו שלא על היין. וע' להגר"מ עבאדי בשו"ת מעין גנים (חאו"ח סי' י"ג אות ל') שכ' להתיר לשכירים העושים מצה לומר במנגינות של חול, ואין למחות בידם, דדמי למ"ש בסוטה (מ"ח ע"א) זמרא דנגדי ודבקרי שרי וכו' ע"ש ודו"ק].

ג. והנה מה שסיים הרמב"ם הנ"ל, שכבר נהגו כל ישראל לומר שירי הודאות ותשבחות לאל יתברך על היין, כן כתב רבינו האי גאון בתשובה שהובאה בשו"ת הגאונים, (הרכבי סי' ס'), וזו לשונו: מנהג כל ישראל בבתי משתאות סתם וכל שכן בבית חתן וכלה, שמשמחין אותם בקולות של שמחה, ואומרים דברי שירות ותשבחות לפני הקדוש ברוך הוא, וזוכרים חסדיו עם ישראל מקדם, ומקוים גילוי מלכותו והבטחותיו הטובות, ובשורות נחמות שבישרו הנביאים את ישראל, ופיוטים הרבה, בקול נגינות, ואין אדם מישראל נמנע מכל אלה, וזמרא דאסר מר עוקבא, היינו נגינות של אהבת אדם לחבירו, ולשבח אדם נאה ביופיו, ולקלס גבור בגבורתו, וכיוצא בזה, כגון שירים של ישמעאלים הנקראים אשעאר אלגזל (ר"ל שירי צחות), והאי זמרא אפילו בפומא אסור, וכו'. והא דאמרינן (בסוטה מ"ח ע"א): רב הונא בטיל זמרא, קם מאה אווזי בזוזא, ומאה סאה חיטי בזוזא, ולא איבעי, אתא רב חסדא זלזיל ביה, איבעאי אווזא בזוזא ולא אישתכח. לא על שירי ישראל אמרו, אלא על שירי גוים

במשתה, ויש להביא ראיה לזה ממ"ש בסוטה (מ"ח ע"א): אמר רב הונא, זמרא דנגדי (מושכי ספינות בחבל שאינו אלא לזרזם במלאכתם), ודבקרי, שרי, (שמזמרים בשעה שחורשים ואינו אלא לכוין את השוורים לתלמיהם שהולכים לקול השיר שהוא ערב עליהם). דגרדאי אסור, (שאינו אלא לשחוק). נמצא שנגינות האורגים והוא הדין לשאר אומנים באומנותם שאינו אלא לשמח לבבם, אסור, ואף על פי שאינו על היין, משום אל תשמח ישראל וכו' ע"כ. וכן כתבו המגן אברהם, והגאון בעל באר שבע (בחדושי לסוטה מ"ח ע"א), והשל"ה ח"א (מס' תענית דף ס' ע"ד) ע"ש. ולכאורה תקשה מזה על התוספות והרא"ש וסיעתם שכתבו שאין איסור אפילו בכלי שיר אלא דוקא במשתה, ובעל כרחנו צריכים לומר שהתוספות מפרשים כמ"ש רבינו האי גאון בתשובת הגאונים (הרכבי, סי' ס'): דהא דאמרינן בסוטה, אמר רב הונא, זמרא דנגדי ובקרי שרי, דגלדאי אסור, (וכן גירסת הערוך), היינו טעמא משום שחקר רב הונא וראה שהזמר של מושכי הספינות ורועי בקר לא היו בהן דברי גידופים ולא דברים מכוערים, ויש בהן עזרה וסעד למושכי הספינות ולרועים, אבל הזמר של בורסיים חקר וראה שהיו בו דברים מכוערים ודברי פריצות ולכן אסרו ע"כ. וכן הוא בספר כפתור ופרח (בפרק הששי דף י"ט רע"ב) בשם רב האי גאון. וא"כ אין מכאן שום ראיה למ"ש הרמב"ם בתשובה נגד חיבורו, או נגד דעת התוספות והרא"ש הנ"ל, ושוב ראיתי למהרש"ל בספר ים של שלמה (פ"ק דגיטין סי' י"ז) שכתב, שמכיון שגם התוספות מודים שבאופן שהוא רגיל בזמר וישן ומתעורר לקול זמר אסור כההיא דהירושלמי, ולפ"ז משמע שאף לזמר בלא משתה לא הותר אלא דרך עראי, אבל היכא שמרגיל עצמו ומתענג לבבו אסור, והיינו ההיא דסוטה (מ"ח ע"א) זמרא דגרדאי אסור וכו' עכת"ד. וכ"כ מדנפשיה בספר פרי האדמה ח"ג (דף כ"ב ע"ב). (ותירץ בזה קושית הגאון מהר"י הכהן אההיא דאמרינן זמרא דגרדאי

שירת עדיל התורה

אלא מה שענינו רואות לפי מקומו ושעתו, ולכן המיקל כדברי המאירי יש לו על מה שיסמוך. (הואיל וכן דעת רוב הראשונים, רש"י ותוספות והרא"ש והר"ן והגהות מרדכי, שלא נאסר כלי שיר אלא במשתאות על היין וכמש"כ לעיל). ואמנם בספר מעורר ישנים (דף ק"ה ע"ב) כתב בפשיטות לאסור לשמוע קול כלי שיר שלא בחתונה, והעיר מזה על השואל ומשיב מהדורא שתיארה (סימן נ"ג) שדן אם מותר להעריך הכלי מערב שבת כשמקשקש בכל שעה בניגון ע"ש. ולא זכר מחלוקת הארחות חיים והמאירי בזה, ועיין בשו"ת כפי אהרן אפשטיין (סימן נ"ב) שכתב, שהמקילים לזמר ולנגן בכלי שיר נראה שסמכו על מה שכתבו הטור והרמ"א, שלא גזרו אלא רק במשתה או במי שרגיל בכך כדרך המלכים שעומדים ושוכבים בכלי שיר. גם יש שאומרים שאינם עושים לשם שמחה אלא לשם לימוד חכמת הניגון, ועל כל פנים בימי הספירה ובין המצרים יש לאסור מטעם אבלות ע"כ. ועיין עוד בשו"ת חלקת יעקב (סימן ס"ב אות ב'), שכתב שיש סברא גדולה להתיר, שהואיל ובשעה שגזרו לאסור הזמר לא היה הרדיו בעולם, ולא חלה עליו הגזרה, ואף על פי שכל מיני זמר אפילו אלו שנתחדשו אח"כ נכללים בגזרת חז"ל, מכל מקום ברדיו שאין המנגנים נראים לשומעים, והקול נשמע ממרחקים, נחשב כפנים חדשות ואינו בכלל הגזרה. וכיוצא בזה כתבו הבית יוסף או"ח (סוף סימן י"ג), והמגן אברהם (סוף סימן ש"א) עכת"ד. ועיין בשו"ת בת עין (סי' ח'). ובשו"ת יד יצחק חלק ג' (סימן שכ"ב), ובשו"ת ערוגת הבושם (חאו"ח סימן ס"ח). וע' בשו"ת פאת שדך הנד"מ סי' נ"ו, וצ"ט, וקכ"ו. וי"ל ע"ד. ועיין עוד בשו"ת שרידי אש ח"ב סימן יב ואכמ"ל).

ה. ונראה שלכל הדעות בסעודת חתן וכלה שהיא סעודת מצוה, ומצוה לשמח חתן וכלה, (כמבואר בברכות ו ע"ב), מותר לכתחילה לומר פיוטים שירים ותשבחות להשי"ת בכלי נגינה. וכבר כתב הראב"ה חלק ג' (סימן תשצ"ו), והובא בטור או"ח (סימן של"ח), שמותר לומר לעכו"ם

עכת"ד. וכן הובאו דברי הגאון להלכה בהרי"ף והרא"ש בברכות (ר"פ אין עומדין), ובספר האשכול ח"א (עמוד כ"ג; ובספר האשכול אלביק עמוד ל"ג). ובהרב המגיד (פרק ה' מהל' תעניות הלכה י"ד), ובחידושי הרא"ה לברכות (ל"א ע"א), ובחידושי הריטב"א והר"ן לגיטין (ד' ע"א) ע"ש. והמגן אברהם (סימן תק"ס סק"י) כתב: נראה לי דלא שרי אלא אותם שירים שנתקנו על הסעודה כגון בשבת, אבל פיוטים אחרים אסור ע"כ. ולכאורה משמע שאוסר לומר פיוטים אפילו יש בהם דברי שבח ותהלה להשי"ת, ותימה שהרי מדברי כל הראשונים מתבאר שיש להתיר בזה, ואפילו על היין. וראיתי להגאון מבוטשאטש בספר אשל אברהם תנינא (סימן תק"ס), שהעיר בזה על דברי המגן אברהם, וכתב שאין זה אלא רק ממדת חסידות, כי משורת ההלכה מותר לשורר שבחי השי"ת אפילו על היין, ולא אסרו שירה בפה אלא רק כשהוא בקלות ראש שלא בשבחי השי"ת וכו' ע"ש.

ד. והנה בארחות חיים (בהלכות ט' באב סימן י"ד) כתב: וזמרא דמנא, דהיינו בכלי שיר, לעולם אסור בכל מקום, ואפילו ע"י שבחות של הקדוש ברוך הוא, ואיסורן מדברי קבלה, שנאמר אל תשמח ישראל אל גיל כעמים, ודברי קבלה כדברי תורה עכ"ל. אולם מדברי המאירי (גיטין ד' ע"א) שכתב: כל מיני זמר העשויים לשמחת הוללות ושלא לכוין בהם לשבח השי"ת, אלא דרך קלות ראש ותענוג במיני מאכל ומשתה, אסור לשומעו ולהשתעשע בו, בין כשנעשה הזמר בכלי שיר, בין בשירה על פה, ומכל מקום כל שיש בו שבח ותהלה להשי"ת, כגון פיוטים ומזמורים, מותר, וכו', שלא נאסר אלא כשעושה דרך פריצות, וזהו שאמר אל תשמח ישראל אל גיל כעמים, כלומר כמנהג העמים ע"ש. מוכח שאף בכלי נגינה כל שנעשה דרך שבח ותהלה להשי"ת, שלא בדרך פריצות וקלות ראש מותר. וכבר כתב המאירי שם שאין לו לדיין באלו

משה (חאו"ח סימן קס"ו) להתיר בכל שמחת מצוה, וכנ"ל. ותנא דמסייע ליה הוא המאירי הנ"ל, וכן בחול המועד מותר לנגן ולשמוח בכלי שיר, וכמ"ש בשו"ת שבות יעקב ח"א (סי" כ"ה), ובשו"ת אבן השהם (סימן נ'), וכ"כ הגאון רבי חיים אבולעפייא בספר עץ החיים (דף קמ"ב ע"ב), והגאון ממונקאטש בשו"ת מנחת אלעזר ח"א (סי' כ"ט), והשואל ומשיב שתיאזה (סי' ג'). וכן פשט המנהג בארץ ישראל לנגן בכלי שיר בחול המועד סוכות בשמחת בית השואבה שעושים בבתי הכנסת, וכמ"ש בשו"ת ויקרא אברהם (בקונטרס מקום שנהגו, דף קכ"ג ע"א), וכ"כ הגאון רבי אברהם ענתבי בספר חכמה ומוסר (דרך חקיקה אות קפ"ה), שכן נהגו בארם צובא. וכן פסק בשו"ת פעולת צדיק (סימן קס"ו). (ועמ"ש"כ בשו"ת יביע אומר ח"ד סימן מ"ו). והוא הדין שמותר לנגן בכלי שיר ביום פורים שהוא יום משתה ושמחה, וכמ"ש הגאון מהר"א הלוי בשו"ת זקן אהרן (סי' רי"ג). ועיין בשו"ת מהר"ם שיק (חיו"ד סוף סימן שס"ח), שמותר לאבל תוך י"ב חודש על אביו או אמו ללמוד לנגן במוסיקה לצורך פרנסתו ומחיתו, אבל אם עושה כן רק דרך שחצנות אסור, שהרי משחרב בית המקדש גזרו חז"ל שלא לנגן בכל מיני כלי זמר, וכמבואר באו"ח (סימן תק"ס), ע"ש. ועיין עוד בשו"ת תפארת צבי (חיו"ד סי' נ"ו). ובשו"ת זכר שמחה (סי' ס"ז). ובשו"ת מנחת יצחק ח"א (סי' קי"א) ואכמ"ל. בסיכום: המקילים לשמוע מהרדיו או מהרשם קול שירות ותשבחות והודאות להשי"ת, כל שאינם דרך קלות ראש והוללות, יש להם על מה שיסמוכו, ואף על פי שהם מלווים בכלי נגינה, והנח להם לישראל. והמחמיר תבוא עליו ברכה, ואף על פי שאנו קבלנו הוראות מרן השלחן ערוך, והוא סתם כלשון הרמב"ם, ונודע מ"ש הגאון רבי חיים פלאגי בשו"ת לב חיים ח"א (סימן צ"ט דף קל"ח ע"ב), שאם מרן סתם בש"ע כלשון הרמב"ם, והטור פירש דברי הרמב"ם, ומרן בבית יוסף לא הביא פירוש אחר לדבריו, אמרינן שמסתמא גם בש"ע שפסק כלשון

לנגן בכלי שיר בשבת בשמחת חתן וכלה, שאין שמחת חתן וכלה בלא כלי שיר, וכן כתב בדרשות מהרי"ל (בהלכות עירובי חצרות), שפעם אחת גזר המושל שלא לנגן בכלי שיר בכל העיר במשך שנה אחת, לאות אבל על אשתו שמתה, ושאלו למהרי"ל האם יעשו נישואין בלי כלי שיר, והורה שאין לעשות נישואין בלי כלי שיר, שעיקר שמחת חתן וכלה בכלי שיר, לכן ילכו למקום אחר לעשות הנישואין עם מנגנים בכלי שיר ע"כ. והכנסת הגדולה באבן העזר (סימן ס"ה הגהות הטור אות א') למד מדברי מהרי"ל הנ"ל להתיר להביא כלי שיר בנישואי בנו, אף שהיה אבל בתוך י"ב חודש על פטירת אמו ע"ש. (ועיין עוד במגן אברהם סימן של"ח סק"ד, ובשו"ת יביע אומר חלק ה' חיו"ד סוף סימן ל"א). וכן מבואר בפירוש בתוספות (גיטין ז ע"א), ובתוספות הרא"ש ובחידושי הר"ן (גיטין שם), שבחופה לצורך שמחת חתן וכלה מותר. וכ"כ הסמ"ג (בהל' ט"ב דף קכ"ג ע"ב), והגהות מיימוני (פרק ה' מהל' תעניות), והגהות מרדכי (ריש גיטין). וכן פסק הרמ"א בהגה. ונראה עוד שהוא הדין לכל שמחת מצוה כגון ברית מילה או פדיון הבן או סיום מסכתא, וכמו שמתבאר בדברי המאירי (גיטין ז ע"א) הנ"ל, שאם יש צד מצוה בדבר מותר. ואף על פי שהגאון יעב"ץ בסידורו עמודי שמים כתב לאסור בסעודת ברית מילה, והובא בספר יפה ללב ח"ב (סימן תק"ס סק"ז), מכל מקום נראה שאין דבריו מוכרחים, וכבר פשט המנהג להקל בזה, וכמבואר בדברי מרן החיד"א בשו"ת חיים שאל ח"א (סימן כ"א), ובעיקרי הד"ט יו"ד (סימן ל"ו אות כ"ג), ובשו"ת מעשה אברהם (חיו"ד סי' מ"ח). ואפילו בליל המילה נהגו להקל, וכן מתבאר בספר מועד לכל חי (סימן י' אות כ'). וכן פסק להלכה הגאון רבי חיים אלעזר שפירא בספר אות חיים ושלום (סימן רס"ה ס"ק כ"ט), והשיג בזה על דברי הגאון יעב"ץ, ושכן המנהג להקל. וכ"כ הרה"ג ר' יעקב סופר בספר כף החיים (סימן תק"ס ס"ק ל"ד), שהמנהג להקל. וכן העלה בשו"ת אגרות

בזה. וכבר השיג עליו לנכון הגאון הראש"ל בספר פרי האדמה ח"ג (דף כ"ג ע"ג), וכתב, שחלילה לאסור בזה ע"ש וכן עיקר. ולצורך מצוה כגון לשמח חתן וכלה, או מילה או פדיון הבן, או סיום מסכתא, מותר לכתחילה, ומצוה נמי איכא. וכן בחול המועד שיש מצוה לשמוח ברגל, וכן בפורים שהוא יום משתה ושמחה, מותר לנגן בכלי שיר. והשי"ת יחיש לגאלנו גאולה שלמה, אז ימלא שחוק פינו ולשוננו רנה אמן. ע"כ מיחיה דעת.

ו. אתה הראת לדעת שדעת מרן ז"ל היא לאסור לכתחילה לשמוע כלי שיר שלא בסעודת מצוה אף שאינה על היין, מ"מ המקלים לשמוע כלי שיר שלא על היין אף שלא בסעודת מצוה יש להם על מה שיסמוכו, דשמא הלכה כרוב הראשונים שלא אסרו בכלי שיר אלא היין, ואם תמצא לומר דהלכה כהרמב"ם שמא דעת הרמב"ם שמש"כ על היין בסיפא קאי גם על הרישא, שאסור לשמוע כלי שיר דוקא על היין וכמו שפרשו בספר פרי הארץ ח"א (דף צ"ב ע"ד), וכיון שהוא מילתא דרבנן אזלינן לקולא, ובפרט ששירים אלו הם שירי קודש שפעמים מקבל חיות ושמחה ורגש לעבודת השי"ת, והכל לפי מה שהוא האדם, שמי שצריך לזה ובפרט שהוא לשמח בני ביתו, ובפרט בימי בין הזמנים, שמחפשים מקומות להנפש ולאגור כוחות, ועוד שבדרך כלל המארגנים אירועים כאלו לציבור החרדי, פותחים את האירוע בסיום מסכת לעשותו כסעודת מצוה, ועוד שבאים רבני המקום ומחזקים את הציבור בדברי תורה וחיזוק, לכן למעשה ההולכים לשם יש להם על מה שיסמוכו, ומי שאינו צריך לזה ויושב ולומד, ושמח בלימודו, אין לך דבר גדול מזה.

הרמב"ם, סתמו כפירושו, שסובר כפירוש הטור בדעת הרמב"ם ע"ש. ובנ"ד לפי פירוש הטור בדעת הרמב"ם יש לאסור שמיעת כלי שיר אפילו שלא על היין, ואף מרן הבית יוסף הסכים לפירוש הטור ע"ש. ולפ"ז אין לפרש בדעת מרן הש"ע כמ"ש הכנה"ג בתוך דבריו, וכן כתב בשו"ת פרי הארץ ח"א (דף צ"ב ע"ד) לקושטא דמילתא, שמ"ש הרמב"ם על היין חוזר גם על נגינה בכלי שיר, אבל שלא על היין מותר אפילו בכלי שיר. (וע' בשו"ת מקור ישראל חאה"ע סוף סימן כ"ב). מכל מקום נראה שיש לצרף טעמו של החלקת יעקב הנ"ל שברדיו וכן ברש"ם קול יש מקום להקל יותר משאר כלי שיר שרואים אותם ושומעים מהם. וכמו שנאמר (קהלת ו' ט') טוב מראה עינים מהלך נפש. ולכן שירות ותשבחות להשי"ת בליווי כלי נגינה, הנאמרים ברדיו או ברש"ם קול, אין איסור לשומעם, שיש כעין ספק ספיקא, שמא הלכה כרוב הפוסקים שלא נאסר לשמוע כלי שיר אלא על היין, ואם תמצא לומר כדעת הרמב"ם, שמא גם הוא יודה לרוב הפוסקים, שאין לאסור שמיעת כלי שיר אלא על היין (כדברי הכנה"ג והפרי הארץ), ואם תמצא לומר כפירוש הטור והבית יוסף, שמא ברדיו וברש"ם קול שאינם נראים לעין יש להקל כששומעם שלא על היין. ועל כל פנים נראה שמכיון שלדעת רוב הפוסקים אין לאסור שמיעת כלי שיר אלא על היין, ויש שמפרשים כך בדברי הרמב"ם, אין למחות במקילים, כיון דהוי מילתא דרבנן והמחמיר תבוא עליו ברכה. ודע שמותר לשורר שירות ותשבחות בפה אפילו על היין, וכדמוכח בהרי"ף והרא"ש (ר"פ אין עומדין), וכן מתבאר מדברי רבינו האי גאון, ושאר הפוסקים הנ"ל שהביאוהו להלכה. ולאפוקי ממה שהעלה ממעשה רוקח לאסור

סימן קמוד

(שו"ע יורה דעה סי' פד ס"ד וס' ק' ס"א)

שאלה:

נשאלתי בדבר אשה שאפתה לחם ולא ניפתה את הקמח, האם הלחם מותר באכילה.

תשובה:

אשה שאפתה לחם ולא ניפתה את הקמח הלחם מותר באכילה, והמחמיר במקום שיש לו לחם אחר תבוא עליו הברכה.

א. הנה דין תולעים בקמח מבואר בשולחן ערוך (יו"ד סימן ק' ס"א) וז"ל: בריה, דהיינו כגון נמלה או עוף טמא, וגיד הנשה, ואבר מן החי, וביצה שיש בה אפרוח, וכיוצא בהם, אפילו באלף לא בטל. ואין לו דין בריה, אלא אם כן הוא דבר שהיה בו חיות, לאפוקי חטה אחת של איסור. וכן צריך שיהא דבר שאסור מתחלת ברייתו, לאפוקי עוף טהור שנתנבל ושור הנסקל. וכן צריך שיהיה דבר שלם, שאם יחלק אין שמו עליו, לאפוקי חלב, וכן צריך שיהיה שלם. ע"כ. וא"כ אפילו אם יש תולעת אחת בכל הקמח, נאסר הכל ולא אומרים שתתבטל התולעת ברוב כיון דהוי בריה, ואף על פי שלא אסרה התורה אלא שרץ השורץ על הארץ ולא תולעים שגדלים בפירות, מ"מ אם פירשו מהפרי או מהקמח אסורים, וכמו שפסק השו"ע יו"ד (סימן פ"ד ס"ד).

ומחמת הך נהגו בכל תפוצות ישראל לנפות את הקמח לפני השימוש בו מחשש תולעים שיש בהם הרבה לאווין.

ב. והנה בדין תולעים בקמח שפירשו, יש בזה ג' שיטות א. שיטת החכמת אדם (כלל ל"ח דין י"א) דאפילו לא פירשו אלא רק רוחשת בקמח נאסרה שזהו פירשה מפירי לפירי שכל קורט וקורט הוא כפפני עצמו. ב. שיטת הש"ך (ס"ק י"ד) והט"ז (סק"ח) ובפמ"ג (שם) דתולעים

שנמצאו בתוך הקמח לא נאסר דקמח כולו כפרי אחד, ובדרכי תשובה (סק"כ) כתב להוכיח כן מזבחים (מג:): ע"ש, אבל ביצא מהקמח נאסר אפילו ביצא לדופן הכלי. ג. ויש מקילין לגמרי אפילו פירש לדופן הכלי כל זמן שמונח בכלי לא נקרא פירש ומותר, ריב"ם וכן פסק הפר"ח (שם), וכן בחזו"א (יו"ד סימן י"ד סק"ד) הביא מחלוקת הפוסקים דהריב"ם התיר כל זמן שמונח בכלי והגהות שערי דורא אוסר ונראה שמצדד להקל וכהפר"ח ע"ש.

ובספר בתשובות והנהגות (כרך ג' סימן רנ"ב) כתב שני קולות בזה וז"ל "וביותר נראה דכשאוכל הלחם לא ברור רק מסופק, כיון שמה"ת בטל שאיסור בריה רק מדרבנן, יש לומר כיון שאינו מצוי עכשיו דינו כספק דרבנן ולקולא וכמ"ש הנוב"י, ואף שיש מהאחרונים דס"ל דכשמצא תולעים הבדיקה היא מה"ת, היינו דוקא מתולעים שהם בעין אבל במקום שנתבטלו אלא שרבנן אסרו בריה, הואיל והוא ספק ולא אתחזק כאן, יש לומר שמדינא ספק דרבנן לקולא ויש להקל, וכו'. וביותר נראה בעיקר איסור אכילת שרצים שבתוך הלחם, שיש ללמד זכות שהרי האדם מתכוין לאכול לחם ולא שרצים א"כ הוה כמתעסק באיסור שרצים, ואף שבחלבים ועריות אין פטור מתעסק שכן נהנה, היינו דוקא באכילה שנהנה ממנה כמו חלב, אבל בשרצים לא שייך נהנה, שנפשו של אדם קצה בהן, ואם אכל ולא ידע נקרא מתעסק, ואין איסור כלל שטעמם נתבטל בקמח ולא נרגש כלל, וע"כ לא עבר על איסור במתעסק. ועיין עוד במשכנות יעקב (יו"ד סי' ל"ו) קולא גדולה בזה, ולא שייך אין מבטלין אסור לכתחילה שאינו מתכוין לכך, וסומך בעיקר שאין תולעים".

וכן בספר יד אפרים (יורה דעה סימן פד) הביא דברי הנודע ביהודה (מהדורא קמא יו"ד סימן כ"ז),

אמרין שמא לא הוי בריה ונתבטל ברוב, וכמ"ש בשולחן ערוך (יו"ד הלכות תערובות סימן ק"א ס"ו) "הא דבריה וחתיכה הראויה להתכבד לא בטלי, דוקא בעודם שלמים, אבל אם נחתכו או נתרסקו עד שנאבדה צורתן, בטלי, דתו לא חשיבי. ואפילו אם נתרסקו לאחר שנתערבו עם ההיתר. ואפילו לאחר שנודע התערובת, והוא שנתרסקו שלא במתכוין לבטל האיסור, אבל אם נתכוין לכך, אסור למרסק, אם הוא שלו, וכן למי שנתרסק בשבילו". והכא נמי דבטלים ע"י טחינתן ולא חשיב כמתכוין לבטל, דעיקר כוונתו לאפות כדי שיהיה לחם, וכעין מש"כ הש"ך (יו"ד פ"ד ס"ק ל"ט מ'), ובט"ז (יו"ד פ"ד ס"ק י"ח כ') שאם אין כוונתו לבטל את האיסור אלא שממילא בטל, מותר לעשות את הפעולה שהאיסור יתבטל. כגון פירות מתולעים, והוא רוצה לבטל את התולעים ברוב, מרסק את הפירות, וכשמרסק את הפירות גם התולעים מתרסקים ושוב אינם בריה ובטלים ברוב, אסור לו לרסק את הפירות כיון שכוונתו בריסוק לבטל את התולעים. אבל אם יש לו חיטים מתולעים והוא טוחן אותם, ואין כוונתו בטחינה לבטל את התולעים, אלא כוונתו לטחון את החיטים כדי לקבל קמח, יש מקום לומר שמותר דאין כוונתו בטחינה לבטל את התולעים אלא טוחן כיון שצריך קמח. וא"כ הכא נמי נימא דבלישה ובטחינה נימוחו וכמ"ש הפרי חדש (סימן פ"ד ס"ק ל"ג), ואם תמצי לומר שגם בזה אין הלכה כהפ"ח, שמא הלכה כהט"ז (סימן פ"ד ס"ק י"ז) דאמרין שנימוחו בתנור מחמת חום האש, וכמו שהביא בהליכות עולם (שם), ע"ש עוד מה שהביא בשם הכרתי ופלתי קולא בזה.

ואעתיק מש"כ בשו"ת עשה לך רב (ח"ח סימן מ"ח) להרה"ג חיים דוד ב"ר משה הלוי זצ"ל תשובה בנידון הנ"ל וז"ל "מה שכתבתי לך, בענין אכילת עוגה אצל אנשים שאינם מקפידים על שמירת מצוות, להתיר מפני דרכי שלום, משום שאין לחוש לא לכלים ולא לביצים וגם

לגבי תולעים הנמצאים בקמח, אם הוא מונח על הארץ יש לאסור לאפות ממנו פת לסמוך על הביטול, ואם לא נודע עד לאחר האפייה יש להקל בהפסד מרובה. ואם מונח בכלי, הפרי חדש (ס"ק יז) מקל לגמרי. ולכן הבא לישאל, יאמר רוב הפוסקים מחמירין, ואם השואל רוצה להקל לעצמו אין למחות בידו, כי יש צירוף קולא שמא לא פירש, ובתערובות הוה ספק דרבנן. ואף דקודם לישה ואפייה הוה ספק דאורייתא, מכל מקום אין למחות, מחמת קולות הפרי חדש. ומכל שכן שאין צורך לדרוש ברבים לאסור, וגם אין חיוב לבדוק בתחילה כלל, ע"ש.

וכן כתב להקל מרן רבנו עובדיה יוסף זיע"א בספרו הליכות עולם (ח"ו עמ' רסז) להתיר בקמח אע"פ שיש בו תולעים כהפרי חדש דלא כהבן איש (שנה ב' פרשת נשא אות יב'), וז"ל "קמח שהיה צבור על גבי קרקע ונמצאו בו תולעים, אסור, שמא פירשו התולעים ושרצו על הארץ. אבל אם היה קמח מונח בכלי והתליע מותר שאפילו אם פירשו התולעים בתוך הכלי מבפנים, יש לומר דהיינו רביתיהו ומותרים. ולרווחא דמילתא יש לצרף עוד ספק נוסף דשמא בעריכת הפת ואפייתו נימוחו התולעים". אלא ששם בהערות כתב "הילכך במקום הפסד מרובה, המקל כהפרי חדש וסיעתו יש לו על מי לסמוך".

ג. ונראה שכאן יש להתיר לגמרי דהכא לא ידוע כלל אם היה תולעים, והגם דבימות הקיץ מצוי תולעים מ"מ מידי ספיקא לא נפקא, והוי ספק ספיקא, ספק שמא אין תולעים וגם אם יש תולעים שמא לא פירשו, ולמתירים (ביו"ד סימן פ"ד סעיף ד') אין כאן חשש. ואף שמרן הכריע להחמיר, אפשר לומר שלא הכריע להחמיר רק בתולעת עצמה שהוא איסור תורה, אבל בתערובת הוא איסור דרבנן, שמן התורה גם בריה בטילה, וכמ"ש בנודע ביהודה (שם), וגם איכא קולא דהפרי חדש דכל שהוא בתוך הכלי שרי לגמרי כנ"ל, ועוד דכיון שנאפה

לא ליתר החומרים וכו'. והנה עתה העירות "מה לגבי חשש תולעים בקמח". דע שלא במקרה השמטתי ענין התולעים בקמח, משום שיש מקום להקל בנדון דידן כאשר מגישים לך עוגה אפויה. וכבר כתב הרב "נודע ביהודה" (בחיו"ד סימן כ"ז) בדבר התולעים שבקמח, שלדעת הפוסקים שאין לחוש שמא פירש (ביו"ד סימן פ"ד סעיף ד') אין כאן חשש. ואף שמרן הכריע להחמיר, אפשר לומר שלא הכריע להחמיר רק בתולעת עצמה שהוא איסור תורה, אבל בתערובת הוא איסור דרבנן, שמן התורה גם בריה בטילה. ועוד האריך וסיים שאם לא נודע דבר מציאות התולעת עד לאחר האפיה יש להקל בהפסד מרובה. ואם הקמח מונח בכלי דעת הרב פרי חדש להקל לגמרי, אלא ששאר פוסקים מחמירים אף שמסתבר טעם הרב פר"ח. אך בצירוף הספק אם בכלל פירשו אין למחות במי שמקל, ולכן הבא לשאול אומרים לו שרוב הפוסקים מחמירים, ואם ירצה השואל להקל לעצמו אין למחות בו, וק"ו שאין צריך לדרוש ברבים לאסור עיין שם עוד.

ועל כל הספיקות הנ"ל, השייכים גם בנדון דידן (לרבות סברת הרב פרי חדש שבקמח המונח בכלי יש להקל לגמרי, ובנדון דידן הלא הקמח מונח הוא בשקית ניר שהוא ככלי), יש להוסיף עוד בנדון דידן, שלא ידוע כלל על מציאות התולעת (שלא כנידונו של הרב נודע ביהודה), ושלא לא היה בקמח זה תולעת כלל, שכן ביררתי שבקמח הנמכר בשקיות ניר לתצרוכת ביתית אין בדרך כלל תולעים, אא"כ משהים אותם זמן רב כשלשה חדשים, ובדרך כלל אין עושים כן. ולכן יש מקום להקל כאשר מגישים חתיכת עוגה שחלים עליה כל הספיקות הנ"ל מפני דרכי שלום. ואם תוכל להחמיר על עצמך ולהמנע מאכילתה, רק באופן שלא יפגעו מארחיך, טוב הדבר". ע"כ.

ובנידו"ד שהאשה אפתה את הלחם ועלול לבוא מזה צער והפסד כגון שגילו זאת בסעודת

שבת, נראה שאין להחמיר, וכמו שנתבאר, ורק במקום שאין הפסד וצער או כגון שיש לחם אחר מנופה, י"ל בזה "מהיות טוב אל תקרא רע" כמו שאמרו בגמ' ב"ק (פ"א:) ובברכות (ל), עיי"ש, וכעין מה אמרו חז"ל דבדבר שיש לו מתירין אפילו אלף לא בטיל, ביצה (דף ד). ושם מסיק רב אשי דאפילו ספק איסור כיון שיש לו מתירין, ואפילו ספק דדבריהם לא בטיל כיון שיש היתר לאיסורו. והרב פרי חדש (יו"ד סימן ק"י ס"ק מ"ג) חידש דספק ספיקא שרי בדבר שיש לו מתירין אפילו בדאורייתא. ועיין עוד ליד מלאכי (כללי הדינים כלל קס"ג) דהביא דעות הפוסקים הסוברים דאפילו בספק ספיקא לא בטל. וע"ע בשער המלך (פרק ד מהלכות יום טוב הלכה כד). ובשו"ת שואל ומשיב (מהדורא תליתאה חלק א' סימן כ"ו). ובשו"ת תורת חסד מלובלין. (אור"ח סימן כ' אות ג'). ובשו"ת עין יצחק (חאו"ח סימן י"ז אות ז').

וע"ע בהליכות עולם (ח"א עמ' שמ' הלכה ו') לגבי נטילת ידים שכתב "ואם אחר שנטל ידיו נתעורר לו ספק אם היה במים כשיעור, אין צריך לחזור וליטול ידיו. אבל לכתחילה וכו', ואם יש לפניו מים שיש בהם ספק אם נעשתה בהם מלאכה, אע"פ שכשרים לנטילת ידיים, מ"מ אם יש לפניו מים אחרים שאין בהם ספק, טוב שיטול ידיו מן המים האחרים שאין בהם ספק". וכתב שם מרן זיע"א בהערות, "אבל אם יש לו מים כשרים בוודאי, לא יטול ידיו במים המסופקים, דהו"ל כעין דבר שיש לו מתירין דקיי"ל (ביצה ד). שאפילו בדרבנן ספיקא לחומרא משום שיכול לעשותו בהיתר, וכ"כ המשנה ברורה בשער הציון (סימן ק"ס ס"ק מט'), וכ"כ הראב"ד בהשגות (פ"ו מהלכות ברכות ה"טו), הביאו מרן בשו"ע (סעיף יא) בשם יש מי שאומר, אלא דמרן בכסף משנה (פ"ו הלכות ברכות ה"טו) כתב ע"ד הראב"ד שאילו היה כדבריו לא הוי שתקי רבנן מלומר כן, ואף על פי שבספק טומאה ברשות הרבים אמרינן בע"ז (לז): הא מיא בנהרא זילו טבילו, שאני ידים דלית להו עיקר מדאורייתא, ע"כ. ואפשר

שיש בהם ספק, ומ"מ טוב שיטול ידיו במים הכשרים להוציא עצמו מספק". עכ"ל. ועיין במשנה ברורה (שם ס"ק נא), ודו"ק.

שזוהי דעתו של מרן בשו"ע (סי' יא) שסתם תחילה כדעת הרמב"ם, דמשמע שאפילו יש לו מים אחרים כשרים מותר ליטול ידיו במים

סימן קמה

(שו"ע חושן משפט סי' רצ"א סע' א ט"ז י"ט סי' ש"ה ס"ג)

שאלה:

א. בדין זה יש לדון בגדר חיוב השמירה של ראש כולל, האם יש דין שמירת ממון התרומות לכולל לראש הכולל, כדין שומר חנם, או כדין שומר שכר, או כדין שומר מעות עניים, או שמא הכסף ניתן לראש הכולל על דעת שיעשה הטוב בעיניו, בידיעה שהוא מחזיק אברכים וכיו"ב, וכל זמן שלא הגיע הכסף לאברכים, כגון שנאנס או שנגנב הכסף מראש הכולל, אין תביעה על ראש הכולל, כי כוונת התורם היתה לכשישתמש ראש הכולל בכסף, יהיה השימוש לצורכי הכולל.

נשאלתי מראש כולל חשוב הי"ו שנגנב מביתו כסף בימי בין הזמנים, הכסף היה מונח בכספת פשוטה מאוד (לא רצינית בכלל) בארון הבגדים בחדר השינה, הסך הכולל היה 5000 ש"ח. מתוכם 3000 ש"ח שקיבל מתורם עבור קניה של בשר יין וכדומה לאברכי הכולל לחגים, 1000 שקיבל מתורם קבוע תרומה חודשית עבור תמיכה במלגות האברכים החודשית, ועוד 1000 שהיה חייב למישהו ועדיין לא החזיר לו.

כמו כן יש לדון גם אם ראש הכולל בממון הכולל דינו כשומר חנם או שומר שכר, אם האברכים מחויבים לכולל מצד הגעתם לסדרי הכולל ועמידה בתקנון הכולל כגון עשיית מבחנים וכיו"ב, יש לומר דשמירת ממון הכולל על ידי ראש הכולל הוי שמירה בבעלים דפטור אף מפשיעה, שהרי גם האברכים משועבדים לסדרי הכולל.

ונפשו בשאלתו לגבי התרומה של המוצרים לאברכים לחגים, וכן לגבי התרומה שניתנה עבור המילגות, האם ראש הכולל חייב זאת לכולל, או שהוא פטור. יצויין, כי אין ההתחייבות של ראש הכולל לאברכים במלגות בכל אופן בין יש מימון בין אין מימון, אלא התנאי בכולל הוא שהתשלום אמנם מסודר לפי קריטריונים עם בונוסים וכדומה, אבל הוא מותנה ביכולת הכולל לפי המימון של התרומות.

תשובה:

ב. הנה אם דין ראש הכולל בשמירת תרומות עבור האברכים כדין שומר חנם, דכיון שמהאברכים אינו מקבל שכר, ומה ששכרו של ראש הכולל מובלע בהכנסות הכלליות של תרומות הכולל, אינו עושה אותו שומר שכר של האברכים, כיון שאינו מקבל דרך האברכים את הכסף אלא דרך התורמים, והתורמים אין כוונתם בתרומתם לעשות את ראש הכולל כשומר שכר, אלא כוונתם לסייע בתרומתם לראש הכולל ולאברכים להחזיק את הכולל.

ראש כולל שהניח בקופסא בארון בגדים בביתו כספי תרומות הכולל ונגנבו ממנו, אינו חייב בהחזר התרומות שנגנבו ממנו לכולל. ומהיות טוב שיאמר שכל צדקה שיתן מכאן ואילך עד גובה הסכום שנגנב ממנו יהיה כפרעון חוב לכספי הצדקה אם חייב להשיבם לצאת ידי שמיים, אמנם כספים שהיה חייב בתורת הלואה ונגנבו ממנו חייב להחזיר למלוה.

דרך לשמור בקרקע אלא שמכיון שדרך בני אדם להפקיד כספים בבנק, אפשר שחזר דין שמירה להפקיד בבנק ונראה שא"צ לפתוח חשבון מיוחד, ויכול להפקיד בחשבון שלו. ולגבי שאר חפצי ערך צריך לשומרם בדרך ששאר בני אדם שומרים את שלהם, ונראה שאינו צריך לשכור כספת להניחם שם, אבל פשוט שאף אם מניח את שלו במזנון גלוי אין זה פוטרו בפקדון. וכתב בתרוה"ד (סימן שלג) שאם הניח הפקדון במקום שאין עולה על דעת הגנבים שיש שם חפצים אין זו פשיעה, ודבר זה צריך בירור ודקדוק גדול, ובמקום ששכיחים גנבים שדרכם לחטט ולחפש בכל מקום מסתבר שצריך שמירה מעולה יותר, וכמ"ש הב"י והרמ"א שהכל לפי הענין והמקום והזמן. ע"כ.

ויש לומר כיון שמדובר שאין רגילות להפקיד סכום זה בבנק דוקא, שאינו סכום גדול כל כך, ועוד שיתכן ויצטרך להשתמש בו בזמן הקרוב, ולחייב הטורח, כמו שכתב מרן השו"ע (שם סעיף יט) אפילו בשעה שגנבים מצויים, לא אמרו כספים אין להם שמירה אלא בקרקע, אלא במפקיד סתם אצל חברו לשמרם. אבל מפקיד מעות אצל חברו כדי להתעסק בהם וירויח, פשיטא דהוי כמו אמר לו בפירוש שאינו מצריכו לקברן בקרקע. ע"כ. ועוד שיצטרך לשלם עמלות הפקדה ומשיכה. ואין רגילות בזמנינו כל כך בגנבים שדרכם לחטט בכל מקום, אין זה נקרא פשיעה, ודי שמניח במקום מוסתר (כגון בקופסא בארון בגדים), במקום שמניח את כספו.

ד. עוד יש לומר דגם אם היה צד לומר דראש הכולל מקרי שומר שכר כלפי ממון תרומות הכולל, דכביכול האברכים רוצים שראש הכולל יהיה שליח הכולל לשמור את ממון תרומות הכולל, ותמורת זה ראש הכולל נהנה בתוספת שכר ביחס לאברכים מתרומות הכולל, ולפי זה היה מקום לחייב את ראש הכולל בגניבה כדין שומר שכר שחייב בגניבה, וכמו שכתב

ודין שומר חנם ידוע כמ"ש מרן השולחן ערוך (חושן משפט סימן רצא סעיף א) שומר חנם פטור בשבועה מגניבה ואבידה, ואינו חייב לשלם כי אם בפשיעה. וכאן אין לחייב את ראש הכולל בשבועה כיון שאין כאן הכחשה, ואין כאן תביעה, לפי שהשאלה נשאלה על ידי ראש הכולל לדעת אם חייב לשלם מכיסו ממון זה, ובכלל יש כאן מיגו לראש הכולל להפטר משבועה שיכל לשתוק מהענין, והיה ממלא פטור לגמרי.

ג. בדין שמירת כספים, לדעת שאין כאן פשיעה לחייבו אף בשומר חנם, מבואר בשולחן ערוך (חושן משפט סימן רצא סעיף טו) הכספים והדינרים ולשונות של זהב ושל כסף ואבנים טובות, אין להם שמירה אלא בקרקע, ויתן עליהם טפח עפר, או יטמינם בכותל בטפח התחתון הסמוך לקרקע או בטפח הסמוך לקורה. אפילו לא יתנם באמצע עובי הכותל, רק שיכנס טפח בתוכו, אבל לא באמצע הכותל, שמא יחפרו הגנבים ויגנבו. אפילו נעל עליהם כראוי בתיבה, או החביא אותם במקום שאין אדם מכירו ולא מרגיש בו, הרי זה פושע וחייב לשלם. וכתב השו"ע שם (בסעיף יח) במה דברים אמורים שכספים אין להם שמירה אלא בקרקע, בשעה שגנבים מצויים ואנשים רמאים, שמחפשים אחריהם. אבל במקום דליכא כל הני, א"צ לכסותם בקרקע, אלא מניחם במקום שמניח מעותיו. (ובמקום המשתמר כפי דרך המקום וכפי הזמן שהוא מפקיד) (מרדכי פרק המפקיד וב"י).

וכבר כתב בספר פתחי חושן (פקדון עמוד טז) שכתבו הראשונים שבזמננו אין דרך להניח בקרקע אלא יניחם במקום שמניח מעותיו וחפציו לשמירה, וראה טור (סימן רצא) שהביא דברי הרא"ש שאם נתנו במקום שרגיל להניח את שלו פטור, והב"י האריך בזה ונראה מדבריו שאין חולק בזה, וכתב הטעם שכל המפקיד על דעת שישמור כדרך שבני אדם רגילים לשמור באותו זמן. ועי' שו"ת רשד"ם (חו"מ סימן מז ק"ז וק"כ). ונראה שבזמננו ודאי אין

בשורת יגדיל תורה (ח"א סימן קלז) טעם הפטור של בעליו עמו, וראה מה שכתבנו בס"ד בשורת יגדיל תורה (ח"א סימן קלז) טעם הפטור של בעליו עמו, דבילקוט ביאורים (בב"מ צד.) ציינו שדעת התוספות (שם צו. ד"ה ונשאל) שפטור שאלה בבעליו הוא חידוש ואין בו סברא. אמנם במפרשים מובאים כמה ביאורים. א.האבן עזרא והחזקוני (שמות כב, יד) ביארו שעל ידי שנמצא עמו, הוא רואה אם נהג עמה השומר כראוי או לא. ב. החינוך (מצוה ס) ביאר, שכיון שהבעלים נמצא יחד עם השומר, הרי יכול הוא לשמור בעצמו את שלו, ולכן לא חייבה התורה את השואל לשמור. אולם המשך חכמה (שמות שם) כתב שסברא זו אינה שייכת אלא לרב המנונא הסובר (ב"מ צה:): שאינו פטור עד שיהיה עמו משעת שאלה עד שעת שבורה ומתה, אך החינוך עצמו, ביאר זאת אף שלא כרב המנונא. ג.הספורנו (שמות כב, יד) ביאר, שכיון שנהג עמו בקירוב דעת גדול, שבנוסף על שהשאליל לו חפציו השאליל לו גם את גופו, אומדים את דעתו שכוונתו היתה לתת את החפץ במתנה על מנת להחזיר, וכיון שלא אמר בפירוש בלשון תנאי שיחזירנה, אינו מחויב להחזיר אלא כשהיא בעין, שהרי גם במתנה על מנת להחזיר מה שמצינו שיש המחייב באונסין, זה רק משום שבכח התנאי לבטל את המתנה אם לא יחזיר, אולם כאן שלא התנה אינו חייב. ד. העמק דבר והמשך חכמה (שמות כב, יד) ביארו, שעל ידי שעושה עמו במלאכתו, נחשבת שאלת הבהמה כשכירות, שהרי ממה נפשך, אם הבעלים נשכר לו, הרי הוא משאליל לו את הבהמה עבור השכר שקיבל, ובזה ביאר המשך חכמה לשון הכתוב (שם) 'אם שכיר הוא בא בשכרו', שאם בעל הבהמה שכיר לשואל, הרי הבהמה באה כתמורה לשכר שמקבל ממנו. ואם נשאל לו, הרי ודאי עשה כן משום כן משום שעשה לו טובה מרובה, ולכן הוא מוכן להשאליל לו גם את עצמו, והיא נחשבת לשכר עבור הבהמה. אמנם כתב המשך חכמה, שהטעם הזה שייך

מין השולחן ערוך (שם סימן שג סעיף ב) שומר שכר חייב בגניבה ואבידה. וי"א שאפילו שמר כראוי ונתן הכספים תחת הקרקע בעומק מאה אמה, שאי אפשר לגנבם משם אם לא ע"י מחילות, או נם בעידנא דניימי אינשי ונגנבו, או קפץ עליו חולי ולא יכול לשומרה וכל כיוצא בזה, חייב. ואפילו הקיפו חומה של ברזל. ואפילו אם אילו היה שם לא היה יכול להציל, חייב בגניבה ואבידה, אלא אם כן היה שם ולא היה יכול להציל. והטעם לחייב שומר שכר בגניבה הוא כמו שכתב הסמ"ע (ס"ק ב) דכל גניבה קרובה לאונס היא וחייבתו עליה התורה, הלכך אין חילוק בין אונס קטן לגדול, והכלל שהשומר צריך שיהיו עיניו פקוחות על הדבר השמור בידו תמיד, ושוב אם נאנס מידו מה היה לו לעשות, דהו"ל דומיא דשבורה ומתה דפטריה מיניה רחמנא ע"כ.

ה. אמנם גם אם היינו דנים את ראש הכולל כשומר שכר לגבי ממון האברכים, יש מקום לפוטרו גם אם היתה פשיעה בשמירה מדין שמירה בבעלים, וכמו שכתב מרן (שם סימן שה סעיף ג) היו הבעלים עמו במלאכתו בשעה שמשך החפץ לשמור, פטור אף מפשיעה, כמו שנתבאר בדיני שומר חנם. ע"כ. וכתב הסמ"ע שם (ס"ק ה) כבר נתבאר בסוף סימן רצ"א, דבשעה שמשך דהיינו בתחילת ענין מלאכת השמירה והדומה לו בעינן שיהא עמו, ואז לא איכפת לן אף אם אח"כ בשעת אבידה לא יהיה עמו ופטור, משא"כ איפכא. ע"כ. דכמו שראש הכולל הוא שליח הכולל לשמור כספם של האברכים, כמו כן האברכים משועבדים לכולל בעמידה בסדרי ותקנון הכולל כמו עשיית מבחנים וכיו"ב, והוי כשמירה בבעלים דפטור אף מפשיעה. ומכ"ש דשומר שכר פטור מגניבה ואבידה כשבעליו עמו, שהרי שומר חנם דפטור מגניבה ואבידה חייב בפשיעה, שומר שכר שפטור בבעליו עמו אף מפשיעה כל שכן שיפטור בבעליו עמו בגניבה ואבידה, וראה מה שכתבנו בס"ד

ממון שאין לו תובעין. במה דברים אמורים, בשאין זה הממון מופקד לעניי מקום זה או לשבויים ידועים. אבל אם היה לעניים אלו או לשבויים אלו, והרי הוא קצוץ להם, הרי זה ממון שיש לו תובעים, וישלם אם פשע, או ישבע שלא פשע, כדרך כל השומרים. ע"כ. וכאן הממון הוא יתכן שניתן לאברכים ידועים ממלא אין זה סיבה לפטור בגלל שמירת ממון עניים.

ובכל זאת יש מקום לומר שהכסף ניתרם לכולל בהנחה שיש רשות לראש הכולל להחליט למי וכמה לתת ממלא לצד זה אין אלו עניים ידועים, ולצד זה היה מקום לפטור אף אם נדון שראש הכולל פשע במה שלא הפקיד בבנק כי שמא מצויים גנבים שמחטטים.

וכעת הראני הרה"ג יהודה איטח שליט"א מחבר הספרים נתיב השכירות שפת החושן ועוד תשובתו הרמתה של הגאון רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל בספרו אור לציון (ח"א סימן ז') שנשאל מהרב הגאון החסיד רבי נתן סאלם זצ"ל שהיה גבאי צדקה והיה לו כמה סוגי כספי צדקה, והיה לו ממון שאין לו תובעים ונגנב מביתו, וכפי הנראה מדבריו ששם את הכספים בארון שאינו נעול כלומר שהיתה פשיעה בשמירה, והושיב שלשה חכמים ואמר תדונו אותי שאף אם אני חייב רק לצאת ידי שמים אני אשלם.

והשיב וז"ל: הנה הרב חוות יאיר (בסי' קצ"ט), הביאו הפתחי תשובה (ח"מ סי' ש"א סק"ו) שממון שאין לו תובעים אף שהגמ' בב"ק (דף צ"ג ע"א) פטרה לשמור ולא לחלק, היינו פטור בדיני אדם אבל חייב בדיני שמים, יעוין שם, שהוא פלפל בסוגיא, והקשה ותירץ, ויש לפלפל בדבריו ומ"מ היסוד שלו אינו תלוי בפלפול, דרוצה לומר דחייב לצאת י"ש. והביא שתי ראיות דלא גרע מאדם שנודר לצדקה שחייב ליתן. כדדרשינן (ר"ה דף ו' ע"א) בפ"ך זו צדקה, ועוד ראייה שקי"ל וכך נפסק בשו"ע (יו"ד סי' ס"א סעי' ט"ו), המזיק מתנות כהונה אף שפטור

רק למאן דאמר ששוכר כשומר חנים, ובכך שנהיה לשוכר נפטר גם בגניבה ואבידה, אולם למאן דאמר ששוכר כשומר שוכר, עדיין עליו להתחייב בגניבה ואבידה. וכמו כן למאן דאמר שפשיעה בבעלים פטור, אין די שטעם זה לפוטרו, שהרי גם אם דינו כשומר חנים הוא חייב בפשיעה. ה. בתורה תמימה (שמות כב הערה קנג) ביאר, שלא שייך שישתעבדו שני אנשים יחד זה לזה, משום שאדם אחד אינו יכול להיות גם משעבד וגם משועבד, וכיון ששיעבד הבעלים את עצמו למלאכת השומר, אינו יכול לשעבד את השומר אליו לחיובי השמירה. ו. הלכה למשה (הובא בהערה לשו"ת חוות יאיר סימן קכ"ג) כתב ונראה לי לקרב קצת אל השכל, דאם שואל בהמה מחבירו דכל הנאות של שואל יצא הבהמה מרשותו של משאיל ונכנס לרשותו של שואל, וכיון דרשויות מחלקות ביניהן, אם כן כשנאנסה שמתה או נשברה בוודאי מזלו של שואל גורם ומשום הכי צריך לשלם, משא"כ כשגם הבעלים במלאכתו של שואל אם כן הוה ליה הבעלים וגם הבהמה ברשות אחת דהיינו ברשות שואל, וכיון דאין רשויות מחלקות ביניהן, שפיר אפשר דמזלו של המשאיל גורם ואין לחייב את השואל.

ו. אמנם לצד שמא הכסף ניתן לראש הכולל על דעת שיעשה הטוב בעיניו, בידיעה שהוא מחזיק אברכים וכיו"ב, וכל זמן שלא הגיע הכסף לאברכים, כגון שנאנס או שנגנב הכסף מראש הכולל, אין תביעה על ראש הכולל כי כוונת התורם היתה לכשישתמש ראש הכולל בכסף, יהיה השימוש לצורכי הכולל, אלא שלצד זה יש מקום לומר שראש הכולל שומר מתנות עניים, ואם הכסף מראש ניתן כדי שיעביר לאותם האברכים המסויימים שנמצאים בכולל לא היה מקום לפטור בפשיעה, כמו שכתב מרן (חושן משפט סימן שא סעיף ו) מי שהפקידו אצלו מעות עניים או פדיון שבויים ופשע בהם ונגנבו, פטור, שנאמר: לשמור (שמות כב, ט), ולא לחלק לעניים, והרי הוא

בדיני אדם חייב לצאת י"ש, ושם פטור מדין ממון שאין לו תובעים, וה"ה הכא, ע"כ.

ולענ"ד יש להשיב על דבריו דמה שהוכיח מנדר אינו דומה, דשם חייב עצמו, משא"כ כאן מי אמר שחייב, תדע שהרי הר"ן סובר מזיק מתנות כהונה פטור אף בדיני שמים, אף שבשו"ע פסק כהרא"ש שחייב לצי"ש, אך הר"ן פוסק שפטור, ומה יענה הר"ן על סברא זו דמאי שנא מנדר, וגם מדברי הרא"ש אין ראיה אפשר שעד כאן לא חייב הרא"ש אלא במזיק מתנות כהונה, אבל מי שלא שמר כיון שאין עליו דין שומר, מהיכא תיתי שיתחייב, ויש לפלפל עוד בשיטת הרמב"ם אם פשיעה זה דין מזיק או לא. מ"מ ראינו כמה דברים שפטור בפשיעה ואין לו דין מזיק, יעוין באחרונים.

וראיתי להרב משפט צדק (סי' ל"ג ח"א), שאלה מעין זו ובתוך תשובתו כותב, כיון שזה ממון שאין לו תובעים פטור ומותר, וכתב את זה פעמיים, כנראה כדברינו שפטור אף לצי"ש, שוב ראיתי בכנה"ג (סי' ש"א) שהביא בשם מהר"מ ריקאנטי (סי' ס"ד), שמסתפק בדעת רש"י לשמור ולא לחלק אם פטור אף לצי"ש, דכתב ושמא חייב לצי"ש, אלא שהביא דעת המרדכי שמפרש את הסוגיא לא מטעם דין של ממון שאין לו תובעים. דהקשה ר' שמשון מדוע תשיב ממון שאין לו תובעים הרי ר' יוסף הוא תובע, והסביר את הסוגיא שגזירת התורה לפטור. א"כ אף לצי"ש, אלא שלרש"י נסתפק שם. וא"ש לפי"ז אפשר לפטור את הרב בעל המעשה מספק ספיקא ספק, אם הלכה בפירוש הסוגיא כהמרדכי או כרש"י, שלפי המרדכי פטור ודאי לצי"ש גזירת התורה. ואף את"ל הלכה כפירש"י, אפשר במזיק מתנות כהונה הלכה כהר"ן שפטור לצי"ש, ואף את"ל שהלכה כהרא"ש כמו שפסק בשו"ע, עכ"ז אפשר שזהו דוקא במזיק אבל במי שפשע

בשמירה פטור אף בדיני שמים. ואפילו שקיי"ל שפוסקים כמרן, ידוע שעושים ספק ספיקא גם נגד מרן, כך הסכים בנדיב לב ובאחרונים, כ"ש בממון, דבודאי לא יהיה חמור ממון שאינו חייב בדיני אדם מממון שחייב בדיני אדם, בכל זאת פוטרים בס"ס אפילו בספק ספיקא לטובת המוציא פטור, כ"ש הכא לטובת המוחזק, עכ"ז נתתי לו עצה שיאמר כל צדקות שיתן מכאן ואילך אם הוא חייב לצי"ש יהיה כפרעון חוב על מה שחייב לצי"ש, ובזה יצא י"ח לפי כל הפוסקים. עכ"ל

ולפי זה יש לומר שהוא הדין בנד"ד גם אם נדון את ראש הכולל שפשע לפי שלא שמר כראוי בממון שאין לו תובעים, כשומר מתנות עניים שאינם ידועים לפי שאינו מוכרח לתת דוקא לאלו האברכים, מ"מ יש לפטור אף בלצאת ידי שמים מכח ספק ספיקא שמא הלכה כהר"ן במזיק מתנות כהונה שפטור לצי"ש, ואת"ל כהרא"ש שמא זהו דוקא במזיק אבל בפשע פטור אף בלצאת ידי שמיים, וכ"ש שהוא המוחזק, ומהיות טוב שיאמר שהצדקות שיתן מכאן ואילך עד סכום הגניבה יהיה כפרעון חוב אם חייב לצאת ידי שמיים.

ומכל הטעמים דלעיל נראה לפטור את ראש הכולל מחיוב לכולל בתשלום כספי תרומות הכולל שנגנבו ממנו, הן ב-3000 ש"ח שהיו מיועדים לקנות מוצרי מזון לחג והן ב-1000 ש"ח שהיו מיועדים למלגות האברכים, ומהיות טוב שיאמר שהצדקות שיתן מכאן ואילך עד סכום הגניבה סה"כ 4000 ש"ח יהיה כפרעון חוב אם חייב לצאת ידי שמיים.

ורק את ה-1000 ש"ח שהיה חייב מקודם למישהו כל שלא היה שומר חינוך על הכסף אלא היה חייב לו את ה-1000 ש"ח פשוט שצריך לשלם את החוב של ה-1000 ש"ח למי שהיה חייב מקודם.

סימן קמו

(שו"ע חושן משפט סי' תכ"ו)

שאלה:

נשאלתי מידידי הרה"ג גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א מח"ס "גם אני אודך" ו"פרדס יוסף החדש" על המועדים, בד"א אדם שהולך ברחוב ביום חם, ורואה תינוק סגור ברכב שכבוי, ואין שם מזגן. האם מותר לו לנפץ החלון, כדי להוציא התינוק משם שלא יבוא חם ושלום לסכנה של התייבשות מהחום הכבד והעצום ששורה ברכב סגור, וכבר קרה לצערנו הרבה אסונות רחמנא ליצלן? (ב) ואם ניפץ החלון, ואחרי כמה דקות בא בעל הרכב, וטוען לו שצריך לשלם לו על החלון, הצדק עם מי? והטעם?

תשובה:

הרואה ילד כלוא ברכב חייב לפתוח את הרכב מיידית, דיתכן שהוא שוהה כבר זמן רב, ונמצא בסכנת חיים, ואם צריך לפרוץ הדלת ע"י שבירת החלון מחוייב לעשות זאת מיידית, וכמו שהזהירה התורה "לא תעמוד על דם רעך", וחייב תשלומין וכל הוצאות ההצלה הם על הניצול בלבד, הילד ובעל הרכב, ואין שום טענת תשלומין על המציל, ואם טוען בעל הרכב נגד המציל חייב תשלומין, כי הזיקו הרבה וכיו"ב יוכל לתובעו בב"ד, אבל אין לחייבו מתחילה כלל, דאם כן אין לך אדם מציל חברו.

א. בגמרא סנהדרין בסוף פרק בן סורר (עג.) תניא מנין לרואה את חברו שהוא טובע בנהר או חיה גוררתו או לסטים באים עליו שהוא חייב להצילו תלמוד לומר (ויקרא יט טז) לא תעמוד על דם רעך וכו', והא מהכא נפקא מהתם נפקא (ב"ק פא:) אבידת גופו מנין תלמוד לומר (דברים כב ב) והשבותו לו, דאי מהתם הוה אמינא הני מילי בנפשיה אבל מיטרח ומיגר אגורי אימא לא קא משמע לך. וכתב

הרא"ש (סי' ב) והניצול חייב לפרוע למציל מה שהוציא דאין אדם מחוייב להציל נפש חברו בממונו היכא דאית ליה ממונא לניצול, והביא ראייה לדבר, כדאמר לקמן (דף עד א) נרדף ששיבר את הכלים של רודף פטור. של כל אדם חייב, ואם היה מחויב להציל את הנרדף בממונו א"כ יפטור משבירת הכלים, שהרי ממון חברו מחויב להציל וברשות שברם כדי להנצל. ע"כ. וכ"כ הטור (חו"מ סימן תכו) הרואה את חברו טובע בנהר או שלסטין באין עליו חייב להצילו בין בגופו בין בממונו, ומיהו אם יש לו ממון להציל עצמו חייב לשלם לזה. והרמב"ם (הלכות רוצח פ"א הי"ד) כתב הרואה שחברו טובע בנהר או שלסטין באין עליו ויכול להצילו או שישכור אחרים להצילו או ששמע שאנסים מחשבים עליו רע ולא גילה לאוזן חברו והודיעו או שידע באנס שהוא קובל על חברו ויכול הוא לפייסו בגלל חברו ולהוציא שטנה מלבו ולא פייס וכל כיוצא בזה עובר על לא תעמוד על דם רעך ואם מצילו הרי כאילו קיים עולם.

והביא הב"י (שם) דברי הרא"ש הנ"ל, וכתב שהטור הביא דברי הרמב"ם הנ"ל בשביל מה שכתב שאם שמע גוים או לסטים מחשבים עליו רע צריך לגלות אוזן חברו או לפייס הגוי, וכתבו הגהות מיימונית (דפ' קושטא) עבר על לא תעמוד וכו' בירושלמי מסיק אפילו להכניס עצמו בספק סכנה חייב ע"כ, ונראה שהטעם מפני שהלה ודאי והוא ספק, וכל המקיים נפש אחת מישראל כאילו קיים עולם מלא (סנהדרין לו. במשנה) ע"כ. ובסמ"ע (שם ס"ק ב) כתב זה השמיטו המחבר ומור"ם ז"ל, ובזה י"ל כיון שהפוסקים הרי"ף והרמב"ם והרא"ש והטור לא הביאו בפסקיהן, משו"ה השמיטוהו גם כן ע"כ. ובפתחי תשובה (שם ס"ק ב) כתב עיין בספר אגודת אזוב מהגאון מהר"ם זאב

והטור בסימן זה [סעיף א'] ז"ל, מיהו אם יש לו ממון להציל עצמו חייב לשלם לחבירו, והביא הרא"ש ראייה לדבר, ומהתימה שהשמיטו המחבר ומור"ם ז"ל. ע"כ. והש"ך (שם) כתב על תמיהת הסמ"ע דכבר כתבו מור"ם בי"ד (סי' רנ"ב ס"ס י"ב) בהגהה בשם מרדכי ע"ש, וע"ש בב"י סכ"ב בשם מהרי"ו. ע"כ, וז"ל הרמ"א (יו"ד ס' רנ"ב ס"ב) הפודה חבירו מן השביה, חייב לשלם לו אם אית ליה לשלם, ולא אמרינן דהוא מבריאח ארי מנכסי חבירו (מרדכי פ' הכונס ופ' דיני גזירות, ות' מהרי"ו סי' קמ"ח קמ"ט וב"י בשם מ"כ). וצריך לשלם לו מיד, ולא יוכל למימר אני ציית לך דין. ואם אית ליה אח"כ טענה עליו יתבענו לדין, דבלא זה אין אדם פודה את חבירו. (מהרי"ו סי' קמ"ט וכ"כ הב"י).

ובבית יוסף (יו"ד שם) כתב מצאתי כתוב (שו"ת מהרי"ו ווי"ל סי' קמח קמט) על מי שפדה אשת חבירו אין אדם חייב [לפדות] נפש חבירו בממונו, היכא דאית ליה ממון לניצל וכיון דמחוייב להצילו בממונו של נרדף ישבע כמה הוציא ויטול, דומיא דרועה שקידם ברועים ובמקלות (ב"מ צ"ג:), ומה שאמר הבעל להיות ציית דינא בבית דין שהוא שייך שם, נראה כיון דדינא חרוץ ופשוט הוא שמחוייב לפרוע, אין לפודה לירד עמו לדין אלא זה יפרע מיד, ואם יש לאחר דין עליו יתבענו לדין, ודמיא להא דאיתא בפרק חזקת (ב"ב מא:) רב כהנא שקל בדקא בארעא וכו' אמר ליה לכי תיתי, וכתבו הגהות בפ"ו מהלכות שופטים (הגהות מיימוניות פ"ו מהלכות סנהדרין אות ח) מי שנתחייב בדין ואמר יש לי ראייה להתזיר הדין אין ממתניין לו אלא יפרע מיד, ועוד שאם היינו דוחים אותו עד שיוציא הוצאה לטעון עמו אין לך אדם שמציל את חבירו, ודומה להא דפרק בן סורר (סנהדרין עד.) רודף שהיה רודף להציל את חבירו ושיבר כלים בין של נרדף בין של כל אדם פטור. ע"כ. וכ"פ בבאה"ט (חור"מ סי' תכו ס"ק א) ובפת"ש (שם ס"ק א).

זצ"ל שכתב טעם נכון מה דהרי"ף והרמב"ם והרא"ש והטור לא הביאו דברי הירושלמי בזה, משום דס"ל דתלמודא דידן פליג על הירושלמי בהא ע"ש. ושם בסוף הספר בהשמטות הביא בשם הרדב"ז (ח"ג סי' תרכ"ז) שכתב כן בפשיטות דספיקא דידיה עדיף מודאי דחבריה [ובפ"ת ליו"ד (סימן קנ"ז ס"ק ט"ו)] הביא דאם אמר השר לישראל הנח לי לקצוץ אבר א' שאינך מת ממנו ובאם לא אמית את ישראל חבירך כו' ע' (בתשובת הרדב"ז ח"ג סימן תרכ"ז) שנשאל על ענין זה והשיב שאינו מחוייב זולת ממדת חסידות. אולם אם יש ספק סכנת נפשות הרי זה חסיד שוטה דספיקא דידיה עדיף מודאי דחבריה], והוא ז"ל כתב על זה, אולם צריך לשקול הענין היטב אם יש בו ספק סכנה ולא לדקדק ביותר, כאותה שאמרו סוף פרק אלו מציאות דף ל"ג (ע"א) גבי שלך קודם לכל אדם, שכל המדקדק בעצמו כך סוף בא לדידי כך, וכ"ה בשו"ע (חור"מ סימן רס"ד סעיף א') ע"ש. ע"כ.

ובשולחן ערוך (חור"מ סימן תכו) כתב מרן ז"ל הרואה את חבירו טובע בים, או לסטים באין עליו, או חיה רעה באה עליו, ויכול להצילו הוא בעצמו או שישכור אחרים להציל, ולא הציל, או ששמע עובדי כוכבים או מוסרים מחשבים עליו רעה או טומנים לו פח ולא גילה אוזן חבירו והודיעו, או שידע בעובד כוכבים או באנס שהוא בא על חבירו, ויכול לפייסו בגלל חבירו ולהסיר מה שבלבו ולא פייסו, וכיוצא בדברים אלו, עובר על לא תעמוד על דם רעך (ויקרא יט, טז).

ב. וכתב הסמ"ע (שם ס"ק א) או שישכור אחרים. דאילו להצילו בגופו, מוהשבותו לו [דברים כ"ב ב'] נפקא דאבידת גופו של חבירו צריך להשיב לו [סנהדרין ע"ג ע"א], ומלא תעמוד על דם רעך [ויקרא י"ט ט"ז] מרבינן אפילו להוציא ממון ע"י שישכור אחרים להצילו צריך. וכתבו הרא"ש [סנהדרין פ"ח סי' ב']

ג. וציין בפת"ש (שם) לתשובת בית יעקב (סימן קמח) שכתב שם שכדברי הרא"ש הנ"ל בדין שטובע בנהר שחייב לשלם ההוצאה פסק ג"כ בתשובת מהר"ם (סימן לט) וכתב דדבר פשוט שאפילו עומד וצווח אל תצילני שמחוייב להצילו, וחוזר ומוציא ממנו מה שהוציא וכו', ודבר פשוט הוא דכיון שמצילו מן הנהר מן המיתה לא מהני מחאתו מה שמוחה שלא להוציא עליו הוצאה, וא"כ מבואר נ"ד שאף שמוחה שלא להוציא הוצאות אין משגיחין בו, כיון דאיכא סכנת נפשות הוא דומה לטובע בנהר דלא מהני מחאתו.

ולפי זה בדין שכתב הרמ"א (ח"מ סי' רס"ד ס"ד) מי שהציל ספריו וספרי חבריו אם לא הוצרך להרבות הוצאות בשביל חברו אין חברו חייב לשלם לו כלום כו' דמבואר דאם הוצרך להרבות חייב חברו לשלם, נראה דאם חברו מוחה שלא להוציא הוצאות אין חברו חייב לשלם, דדוקא בטובע בנהר שהוא סכנת נפשות הוא דלא מהני מה שמוחה, אבל בהצלת ממון אינו חייב באם מוחה, מיהו ראייה שהביא מהר"ם שם מהא דיש לו ואינו רוצה להתפרנס, דנותנין לו לשם מתנה וחוזרין ונפרעין ממנו כו' הרי דמבואר דאפילו בממון בעי אם מוחה שלא להוציא הוצאה, אפילו הכי חייב לשלם, וכ"ש היכא דישב בתפיסה ויש לו יסורים דאין משגיחין במה שהוא מוחה מלהוציא הוצאות וכדברי מהר"ם שם, דיש לחוש פן יסרוהו בהכאות שאין להם קצבה, דחמורה ממיתה, כמ"ש אלמלא נגדוהו לחנניה מישאל

ועזריה כו', ושמא יעבירוהו על דת, מיהו לענ"ד ישוב על תמיהת הסמ"ע בסימן תכ"ו שתמה שלא הביאו דברי הרא"ש שחייב לשלם הוצאה באם מצילין אותו מן הנהר, ולפי מ"ש א"ש מדכתב (בסי' רס"ד ס"ד) וכן שנים שנתפסו והוציא אחד הוצאות, אם השני יצא מן המאסר בלא השתדלות חברו, אין חייב ליתן לחבירו כלום, הואיל ולא התנה עמו. ואם לא יצא רק ע"י השתדלות האחר, לא יוכל לומר: לא הייתי צריך להשתדלותך כי ידי תקיפה, אף על פי שהאמת אתו, מ"מ חייב ליתן לו לפי מה שנהנה, לפי ראות ב"ד, כן נראה לי (ועיין במרדכי פ' הגזול בתרא תשובת מהר"ם ודלא כמהר"ם פדוואה סי' ס"ג) ע"כ, וכתב בבית יעקב דאפילו אם נתפס וליכא סכנת נפשות חייב לשלם, כ"ש בטובע בנהר דאיכא סכנת נפשות. ע"כ.

ד. אתה הראת לדעת, כי בנד"ד שהוא ספק נפשות ודאי מחוייב הרואה ילד כלוא ברכב חייב לפתוח את הרכב מיידית, דיתכן שהוא שוהה כבר זמן רב, ונמצא בסכנת חיים, ואם צריך לפרוץ הדלת ע"י שבירת החלון מחוייב לעשות זאת מיידית, וכמו שהזהירה תורה לא תעמוד על דם רעך, וחייב תשלומין וכל הוצאות ההצלה הם על הניצול בלבד, הילד ובעל הרכב, ואין שום טענת תשלומין על המציל, ואם טוען בעל הרכב נגדו חיוב תשלומין כי הזיקו הרבה וכיו"ב, יוכל לתובעו בב"ד, אבל אין לחייבו מתחילה כלל, דאם כן אין לך אדם מציל חברו.

מפתחות

סימן קמב

המקלים להשתתף בימי בין הזמנים בהופעות של זמרים ששרים שירי קודש עם כלי שיר יש להם על מה שייסמוכו, הביא תשובת יחזקאל דעת (ח"א סימן מה) דאמרינן בזה ספק ספקא דשמא הלכה כרוב הראשונים שלא אסרו בכלי שיר אלא היין, ואם תמצא לומר דהלכה כהרמב"ם שמא דעת הרמב"ם והשו"ע שמש"כ על היין בסיפא קאי גם על הרישא, שאסור לשמוע כלי שיר דוקא על היין וכמו שפרשו בספר פרי הארץ ח"א (דף צ"ב ע"ד), וכיון שהוא מילתא דרבנן אזלינן לקולא, ודוקא כשאין חשש של תערובות בין גברים ונשים, ונעשה מתוך אורח של קדושה, ונכון שהמארגנים ישלבו בין השירים דברי תורה, וטוב יותר אם יעשו גם סיום מסכת ליכות הרבים.

סימן קמג

אשה שאפתה לחם ולא ניפתה את הקמה, הלחם מותר באכילה, שיש בזה ספק ספקא שמא לא היו בקמה תולעים כלל, ושמא נימחו ונתבטלו כרוב, בצירוף דעת הפר"ח בתולעים בכלי קמה שלא פרשו, והמחמיר במקום שיש לו לחם אחר תבוא עליו הברכה.

סימן קמד

ראש כולל שהניח בקופסא בארון בגדים בביתו כספי תרומות הכולל ונגנבו ממנו, אינו חייב בהחזר התרומות שנגנבו ממנו לכולל. דדינו כשומר חנם דפטור מגניבה, ואף אם היה דינו כשומר שכר יש לפטרו מגניבה דיש לומר שהיו שמירה בבעלים, לפי שגם האברכים שהוא שומר כספם משועבדים לסדרי הכולל, וגם אם נדון את ראש הכולל כשומר מתנות עניים שפשע בשמירת הממון שלא שמר כראוי, יש מקום לפוטרו אף בלצאת ידי שמיים מכח ספק ספקא, שמא הלכה כהר"ן במזיק מתנות כהונה שפטור לצי"ש, ואת"ל כהרא"ש שמא זהו דוקא במזיק, אבל בפשע פטור אף בלצאת ידי שמיים, וכ"ש שהוא המוחזק, ומהיות טוב שיאמר שהצדקות שיתן מכאן ואילך עד סכום הגניבה יהיה כפרעון חוב אם חייב לצאת ידי שמיים. אמנם כספים שהיה חייב בתורת הלואה ונגנבו ממנו חייב להחזיר למלוה.

סימן קמה

הרואה ילד כלוא ברכב חייב לפתוח את הרכב מיידית, דיתכן שהוא שוהה כבר זמן רב, ונמצא בסכנת חיים, ואם צריך לפרוץ הדלת ע"י שבירת החלון מחוייב לעשות זאת מיידית, וכמו שהזהירה התורה "והשבותו לו" שחייב בהצלת גופו ועוד אמרה תורה "לא תעמוד על דם רעך", ולמדנו ששוכר אחרים בממון כדי להצילו וחייב תשלומין וכל הוצאות ההצלה הם על הניצול בלבד, הילד ובעל הרכב, ואין שום טענת תשלומין על המציל, וכתבו הפוסקים דאף אם צווח אל תצילני אין שומעין לו, ואם טוען בעל הרכב נגד המציל חייב תשלומין, כי הזיקו הרבה וכיו"ב יוכל לתובעו בב"ד, אבל אין לחייבו מתחילה כלל, דאם כן אין לך אדם מציל חברו.

בשורת טובה לאוהבי התורה ולומדיה

לה"ד בי"ד עמ"י עש"ד

בסיעתא דשמיא בקרוב רוצים להדפיס
את סדרת הספרים החדשה

"אשיחה בחוקיך בהלכה"

חמשה כרכים

לסדר פרשיות השבוע

מהרב אורן נזרית שליט"א

נדבך נוסף חשוב מאוד לסדרות הספרים
"שיחות חיזוק", "אשיחה בחוקיך" ועוד מהמחבר

וכעת מבקשים לזכות
את הציבור הקדוש
לסייע ולהיות שותף
בהדפסת סדרת הספרים
"אשיחה בחוקיך בהלכה"
ניתן לזכות בהוצאת הסדרה
או בפרשיות
ולהקדישן לברכה הצלחה
ולעילוי נשמת וכיו"ב

הספרים מעוטרים
בהסכמת גהולג'הוד שליט"א
והתקבלו בס"ד באהבה רבה
בהיכלי התורה

לפרטים ניתן ליצור קשר בטל: 0506491414, 0509013000

בשורה טובה לאנשי התורה ולומדיה

בסיעתא דשמיא יצא לאור עולם סדרת הספרים

"אשיחה בהקיד"

על פרשיות השבוע באגדה

מתוך סדרת הספרים אשיחה בהקיד באגדה ובהלכה

מהרב אורן נזרית שליט"א

הספרים מעוטרים בהסכמת גדולי הדור שליט"א מלאים בהלכות בקניני תורה ובדרכים לעבודת ה' יתברך משולבים בסיפורים על גדולי ישראל ודרך עבודתם

וכעת מבקשים לזכות את הציבור הקדוש
לסייע ולהיות שותף

להשלים את סדרת הספרים בהלכה לזיכוי הרבים

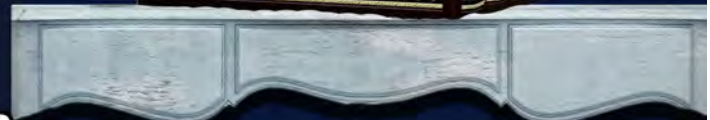
וזכות לימוד התורה וזיכוי הרבים תגן בעדכם

ניתן להקדיש פרשיות

לברכה והצלחה ולעילוי נשמת וכיו"ב

052-7627127 א.ש.טווד .ש.י.א

לקבלת גיליונות אלו חינם
יש לשלוח בקשה למייל:
toraoren@gmail.com

לפרטים ניתן ליצור קשר בטל: 0506491414, 0509013000